

Elinkeinoelämän keskusliitto

Toimintakertomus 2012

EK:n toimintakertomus 2012

Sisältö

3	Vuoden 2012 aikana tapahtunutta
4	Toimitusjohtajan puheenvuoro
6	Elinkeinoelämän keskusliitto EK
8	Henkilöstökertomus
10	Talouspolitiikka
12	Työmarkkinat
14	Infra ja ympäristö
16	Kilpailukyky ja kasvu
18	Yrityslainsäädäntö
19	PK-yritykset
21	EK Bryssel
23	Viestintä
24	Yhtiöt
25	EK:n jäsenliitot vuoden 2012 lopussa
25	EK:n hallitus 2012
26	EK:n edustajisto 2012

Vuoden 2012 aikana tapahtunutta

■ Suomalaisyrittäjien taloudellinen toimintaympäristö jatkui koko vuoden erittäin epävarmana ja elinkeinoelämän suhdannenäkymät painuivat matalalle. Suomen talous hyittyi alkuvuoden hitaasta kasvusta lähelle taantumaa. Myös työllisyys alkoi heikentyä syksyllä.

■ Maan hallitus päätti kehysbudjetissaan veronkorotuksista, jotka kohdistuvat voimakkaasti yrityksiin ja niiden osaavaan henkilöstöön.

■ Myönteistä oli kuitenkin, että EK:n ajama t&k-verokannustin tuli voimaan vuoden 2013 alusta. Myös yksityishenkilöiden pieniin yrityksiin tekemien pääomasijoitusten verovähennys tulee voimaan vuonna 2013.

■ Työmarkkinaosapuolet neuvottelivat työurasopimuksen, jonka mukaisilla toimenpiteillä suomalaisten työuria pidennetään arviolta vuodella.

■ EK sopi liikaa perittyjen työeläkemaksujen palauttamisesta. Perittävää työeläkemaksua alennetaan yhteensä 200 miljoonan euron oikaisulla vuonna 2013.

■ Yritysten koko ajan kasvavat logistiikka-, energia- ja ympäristökustannukset olivat elinkeinoelämän pysyvänä huolena. Lisäkuorma on vuositasolla miljardiluokkaa. EK teki lukuisia esityksiä päätösten muuttamiseksi Suomessa ja EU:ssa.

■ EK edisti aktiivisesti ympäristöliiketoimintaa sekä korosti luonnonvarojen hyödyntämisen merkitystä.

■ Valtioneuvosto hyväksyi hallinnonalojen rajat ylittävän taloudellisten ulkosuhteiden toimintaohjelman, jonka valmisteluun ja toimeenpanoon sekä Team Finland -toimintamallin käynnistämiseen EK osallistui aktiivisesti.

■ Elinkeinoelämä vastusti transaktioveron käyttöönottoa. Koko EU:n kattava verohanke kaatui neuvostossa kesällä ja Suomi päätti loppuvuonna jäädä ulkopuolelle suppeamman joukon ns. tiiviimmästä yhteistyöstä.

■ Immateriaalioikeusasiat keskitetään markkinaoikeuteen syksyllä 2013. EK ajoi pitkään tällaisen IPR-tuomioistuinten perustamista.

■ Yrittäjävaltuuskunnan kansainvälistymisryhmä ideoi yhdessä Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri Alexander Stubbien kanssa Team Finland -starttipäivän. 1 500 yritysjohtajaa ja viennin asiantuntijaa pääsi kertomaan odotuksistaan julkisille kansainvälistymispalveluille.

■ EK järjesti syksyllä eri puolilla Suomea kuntavaalitilaisuuksien sarjan. Tilaisuuksissa hyödynnettiin laajasti EK:n tekemän kuntien yritysilmastoselvityksen tuloksia.

■ **Jyri Häkämies** aloitti EK:n toimitusjohtajana marraskuun puolivälissä.

Toimitusjohtajan puheenvuoro

Kuva: Marjut Hentunen

Käänteen vuosi 2012

Näkymien synkistyminen taloudessa ja työllisyydessä kuvasi vuotta 2012. Eurokriisin pitkittyminen ja globaalin talouden vaisu kasvu heikensivät yritysten tuloksia ja tulevaisuuden odotuksia.

Suomen talouden kasvu lepäsi kotimarkkinoiden varassa. Kansalaisten ostovoima kehittyi vielä suotuisasti ja loi siten monelle kotimarkkinayritykselle kohtuullisen menestymisen mahdollisuuksia. Yritysten näkymät tulevaisuuteen pysyivät epävarmoina, mikä heijastui myös investointeihin ja työllisyyteen.

Suomessa havahduttiin vaihtotaseen heikkenemiseen. Viennin perinteiset veturit joutuivat tyytymään vaatimattomaan kehitykseen viennissä. Se vaikutti merkittävästi koko Suomen vientimenestykseen. Samaan aikaan monien tuontitavaroiden hinnat nousivat, etenkin energian. Siitä seurasi vaihtotaseen painuminen miinukselle ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen.

* * *

Työmarkkinoilla syntyi ainutlaatuisen kattava sopimus, joka kuitenkin sai eri syistä myös laajaa kritiikkiä osakseen. Sopimus oli aikansa ratkaisu, ja erityisesti talouden nopea heikkeneminen johti siihen, että sitä pidettiin monilla toimialoilla kalliina. EK:ssa tehtiin syksyllä päätös, että tulevalle työmarkkinakierroksella tavoitellaan liittokohtaista ratkaisua.

Vuoden lopulla taloudellinen tilanne muuttui yhä haastavammaksi. Yritykset joutuivat irtisanomaan ja lomauttamaan henkilöstöään. Sopeuttamistoimien painopisteen asettuminen irtisanomisiin kertoo, että yritykset näkevät talouden taantumman rakenteellisena ja pitkäkestoisena.

Maan hallitus antoi joulukuussa työmarkkinajärjestöille toimeksiannon uusista työuraa jatkavista päätöksistä, jotka pienentäisivät julkisen talouden kestävyysvajetta.

* * *

EK:n toimintaa sävyttivät johdon henkilövaihdokset sekä tarve täsmentää keskusliiton ja jäsenliittojen työnjakoa ja tehtäviä. Allekirjoittanut aloitti uutena toimitusjohtajana marraskuussa ja edustajisto valitsi EK:n hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi vuorineuvos **Ilpo Kokkilan**.

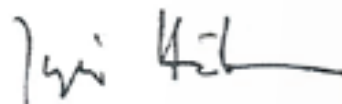
EK:n tavoitteeksi asetettiin elinkeinoelämän yhteisen äänen vahvistaminen ja edunvalvonnan tehostaminen. Vuoden vaihtuessa EK ja jäsenliitot lähtevät kehittämään yhdessä edunvalvontatyötään erittäin haastavien näkymien keskellä. Käynnissä oleva rakennemuutos edellyttää edunvalvonnan vahvistamista sekä Suomessa että EU:ssa.

Keskeisimmät haasteet liittyvät työmarkkinoilla tarvittavaan joustavuuteen ja maltilliseen palkkakehitykseen, yritysten yleisen kustannustason alentamiseen ja hallinnollisen taakan keventämiseen. Elinkeinoelämälle on myös tärkeää, että julkisen sektorin kustannukset laskevat, koska ne tulevat verorasituksena sekä työntekijöiden että yritysten maksettaviksi.

Liittoyhteisön hyvä sisäinen yhteistyö on välttämätöntä, jotta onnistumme saavuttamaan meille asetetut tavoitteet. Ryhdymme työhön toiveikkaina. Luomme yhdessä uusia tapoja, joilla on mahdollista kehittää yritysten toimintaympäristöä koko ajan paremmaksi.

* * *

Kiitän EK:n hallintoa, jäsenyrityksiä ja henkilöstöä hyvin alkaneesta yhteistyöstä.

Jyri Häkämies, toimitusjohtaja

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Organisaatio strategialähtoisemmäksi, EK:n säännöt päivitettiin

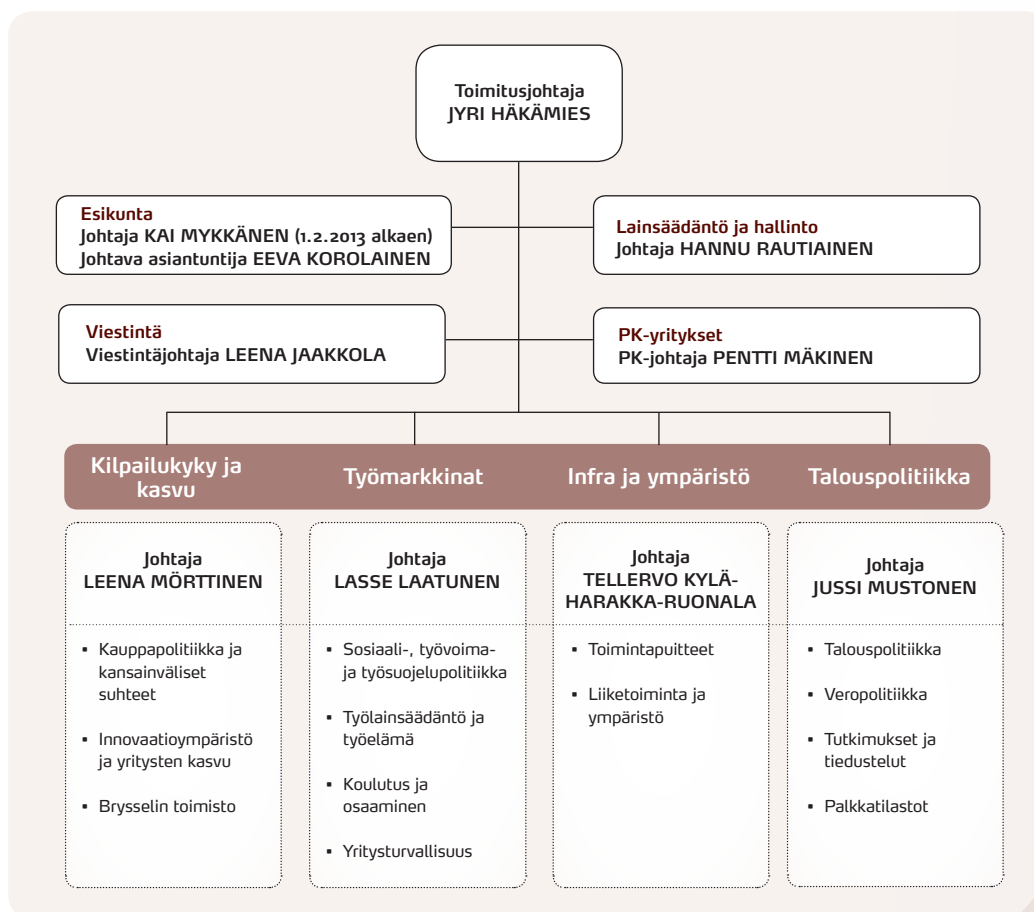
EK:lla oli kertomusvuoden lopussa kaikkiaan 16 030 jäsenyritystä ja -yhteisöä. Niiden palveluksessa työskenteli 971 800 henkilöä. Jäsenyrityksistä oli pk-yrityksiä 96 prosenttia. Jäsenliittoja oli 27 eli saman verran kuin edellisvuoden lopussa.

Osana jatkuvaa kehittämistyötä EK:n organisaatiota uudistettiin kertomusvuonna. Tavoitteena oli vahvistaa muun muassa toiminnan strategialähtöisyyttä.

Uusi organisaatorakenne yhdistää työmarkkina-asiaa tiiviimmin samalle vastuualueelle aina koulutuksesta ja työvoiman saatavuudesta työlainsäädäntöön ja työehtoihin. Näin pystytään vastaamaan paremmin yritysten toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Kilpailukyyn ja kasvun alueelle valitut uudet painotukset sekä panostaminen EK:n kehitystyöhön heijastavat puolestaan käynnissä olevaa talouden murrosta sekä tarvetta tunnistaa se

EK:n organisaatio vuoden 2012 lopussa

ja tартtua sen tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Keväällä 2012 hyväksyttiin muutokset EK:n sääntöihin. Muutokset tulivat voimaan marraskuussa. Keskeisin uudistus oli hallituksen työvaliokunnan perustaminen. EK:n hallituksen rooli strategisten linjausten määrittäjänä korostuu, kun taas työvaliokunnan tehtävät painottuvat keskusliiton operatiivisen johdon tukemiseen. Työvaliokunnan muodostavat hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä enintään kaksi muuta hallituksen jäsentä.

Myös EK:n johto uudistui. Vuorineuvos **Ilpo Kokkila** valittiin hallituksen puheenjohtajaksi ja **Jyri Häkämies** aloitti toimitusjohtajana marraskuussa.

Keskusliiton talouden tasapainotus alkoi

Jäsenmaksujen osuus EK:n tulorahoituksesta oli kertomusvuonna 76 prosenttia. Maksujen perustana olivat jäsenyritysten palkkasummat vuodelta 2011 ja suuremmilla yrityksillä lisäksi jalostusarvot vuodelta 2010. Jäsenmaksuista annettiin 10 prosentin ylimääräinen alennus. Varsinaisen toiminnan osuus tulorahoituksesta oli 3 prosenttia ja sijoitustoiminnan osuus 21 prosenttia.

Varsinaisen toiminnan kulut olivat 26,5 miljoonaa euroa. Ne sisälsivät 2,5 miljoonaa euroa maksuja yhteistyöorganisaatioille. Kulut alittivat talousarvion 0,5 miljoonalla eurolla.

Vuoden 2012 toiminnallinen tulos oli -1,3 miljoonaa euroa. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan ansiosta tilikaudelta kirjattiin kuitenkin 5,0 miljoonan euron ylijäämä.

Keskusliiton tarkoituksena on tasapainottaa vuoden 2013 aikana toiminnallinen tulos siten, että varsinaisen toiminnan kulut katetaan jäsenmaksutuotoilla ja varsinaisen toiminnan tuotoilla.

Liittoyhteisölle laadittiin uusi ICT-strategia

Kertomusvuonna liittoyhteisölle laadittiin uusi ICT-strategia, jonka työstämiseen osallistuivat EK:n kaikki jäsenliitot ja niiden toimitusjohtajat.

Strategiaan kirjatulla keinoilla vahvistetaan edunvalvontatyötä tukemalla kustannustehokasta verkostoitumista ja yhteistoimintaa. Tavoitteena on parantaa myös ICT-toiminnan läpinäkyvyyttä ja toimintolähtöistä ohjausta sekä edistää palvelujen kehittämistä.

Liittoyhteisön työasemaympäristö uudistettiin joustavammaksi ja käyttäjää paremmin palvelevaksi. Kaikki EK:n työasemat ja niihin liittyvät taustajärjestelmät päivitettiin.

Uudistuksen yhteydessä otettiin käyttöön videoneuvottelu-, verkkokokous- ja pikaviestinratkaisut. Wiki-pohjaisten palvelujen käyttöä laajennettiin EK:ssa voimakkaasti. Wikiratkaisua hyödynnettiin myös liittoyhteisön sisäisten työryhmien työvälineenä.

Henkilöstökertomus

Organisaatiouudistusten vuosi

Vuoden 2012 lopussa EK:n henkilöstömäärä oli 152 työntekijää (kaikki palvelussuhteessa olevat). Heistä 148 työskenteli vakinaisessa ja neljä määräaikaisessa työsuhteessa. Uusia työntekijöitä palkattiin kahdeksan, heistä kuusi henkilöä vakinaiseen työsuhteeseen. Kertomusvuoden aikana 16 henkilön työsuhde EK:ssa päättyi.

Henkilöstön keski-ikä oli 49 v 3 kk. Naisten osuus henkilöstöstä oli 63 prosenttia ja miesten 37 prosenttia. Sairauspoissaoloja oli kertomusvuonna 2,2 prosenttia maksetusta työajasta. Vastaava luku vuonna 2011 oli 2,3 prosenttia.

Henkilöstön näkökulmasta kertomusvuosi oli organisaatiouudistusten ja yhteistoimintaneuvottelujen vuosi.

Keväällä virtaviivaistettiin EK:n organisaatorakennetta. Henkilöstö osallistettiin laajasti mukaan organisaation suunnitteluun ja toimintatapojen uudistamiseen muun muassa verkkokyselyllä ja erilaisilla työpajoilla.

Syksyllä Aluepalvelut-toiminto sekä sihteerit- ja assistentit tehtävät järjestettiin uudelleen. Tämä prosessi johti myös henkilöstövähennyksiin. Loppuvuonna organisaatorakennetta vielä täsmennettiin.

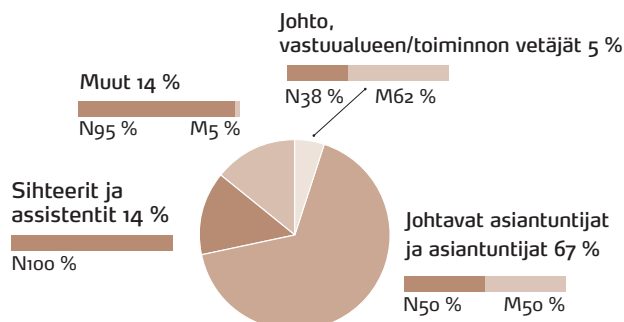
Selkeyttä johtamiseen, uusi malli tavoite- ja kehityskeskusteluihin

Johtamisen roolit sekä työnjako johtajien ja ryhmänvetäjien kesken selkeytettiin ja yhdenmukaistettiin läpi organisaation.

Pääperiaate on, että johtoryhmän jäsenet suuntaavat työpanostaan ja aikaansa ennen kaikkea EK-tason asioihin, yhteisen suunnan kirkastamiseen ja horisontaalisen tekemisen tunnistamiseen. Ryhmänvetäjät toimivat puolestaan oikeina lähiesimiehinä, jotka vastaavat ryhmänsä toiminnan ja ihmisten johtamisesta oman substanssivastuunsa lisäksi.

Kertomusvuonna uudistettiin myös EK:n tavoite- ja kehityskeskustelujen (take) malli. Keskustelujen uusi kokonaisuus sisältää kaksi vuotuista henkilökohtaista keskustelua, joita pohjustetaan ryhmäkeskusteluilla. Keskustelut käydään lähiesimiehen kanssa.

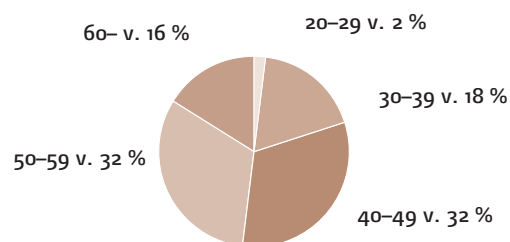
Henkilöstöjakauma ja henkilöstö tehtävissä sukupuolen mukaan

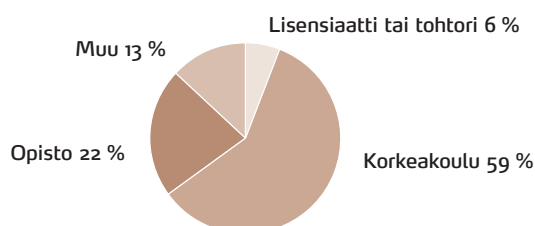
Henkilömäärä vastuualueittain

Henkilöstön ikärakenne

Henkilöstön koulutustaso

Valmennusta ammatilliseen kehittymiseen, vireyttä vapaa-aikaan

Henkilöstövalmennusta järjestettiin muun muassa EU-edunvalvonnasta, esiintymistaidoista ja yritystaloudesta. Nämä koulutustilaisuudet olivat avoimia myös liittoyhteisön henkilöstölle. EK:n sisäinen kielikoulutus jatkui englannin, ruotsin ja ranskan kielissä.

Viisi asiantuntijaa ja yksi sihteeri olivat 1–3 kuukauden työkomennuksella EK:n Brysselin toimistolla laajentamassa EU-osaamistaan ja -verkostojaan.

Kertomusvuonna EK tuki henkilöstönsä vapaa-ajan toimintaa lähinnä kulttuuri- ja liikuntasetelein. Lisäksi pelattiin sählyä ja henkilöstölle tarjottiin mahdollisuus käydä hieronnassa työajalla. Aikaisempien vuosien tapaan järjestettiin henkilöstön yhteisinä tapahtumina kesäretki ja pikkujoulu.

Henkilöstökulut 52 prosenttia kokonaiskuluista

Pakolliset ja vapaaehtoiset henkilöstökulut olivat vuonna 2012 yhteensä 13,7 miljoonaa euroa. Henkilöstökulujen osuus kokonaiskuluista oli 52 prosenttia ja palkkojen osuus henkilöstökuluista 83 prosenttia. Henkilöstökulut pysyivät ennallaan vuoteen 2011 verrattuna. Suoritepalkitsemiseen käytettiin kaksi prosenttia palkkasummasta kuten edellisnäkin vuonna.

Henkilöstön koulutukseen käytettiin yhteensä 250 000 euroa, josta kielikoulutuksen osuus oli 50 000 euroa. Vuonna 2011 vastaavat luvut olivat 244 000 euroa ja 73 000 euroa.

EK-kerhon kautta henkilökunnalle tarkoitettuun liikunta-, kulttuuri- ynnä muuhun vapaa-ajan toimintaan käytettiin noin 39 000 euroa.

Julkisessa taloudessa sopeuttamispaineita, työnteon ja yrittämisen kannusteet heikkenivät

EK jatkoi aktiivista vaikuttamista talous- ja veropolitiikkaan sekä talouden toimintaympäristön analysointia. Jäsenliittoja ja -yrityksiä palveltiin tuottamalla monipuolista informaatiota taloustilanteesta.

Suomen elinkeinoelämän talousympäristö oli koko kertomusvuoden ajan huomattavan epävarma. Euroalueen velkakriisi jatkui ja tilanne finanssimarkkinoilla oli hermostunut. Suomen talous vajosi loppuvuonna taantuman partaalle, kun viennin lisäksi myös kotimarkkinoiden kehitys hyytyi.

Julkisessa taloudessa sopeutusaineet kasvoivat. Maaliskuun kehysriihessä maan hallitus päätti merkittävästä veronkorotuksista julkisen talouden tasapainottamiseksi. Korotuksilla heikennettiin valitettavan paljon työnteon ja yrittämisen kannusteita.

Toisin kuin hallitusohjelmaan oli kirjattu, hallitus myös kiristi verotusta enemmän kuin leikkasi menoja. Se oli omiaan heikentämään kasvua ja työllisyyttä. EK olisi toivonut, että hallitusohjelman linjausta korkeintaan yhtä suurista veronkorotuksista kuin säästöistä olisi noudatettu.

Erityisen ongelmallista oli entisestään tiukan ansiotuloverotuksen kiristäminen. EK:n mielestä talouden sopeutuksen painopisteen pitäisi olla menojen hillinnässä eikä verojen kiristämisessä. Verotuksen rakenteen uudistamisella pitäisi kannustaa yrittäjyyttä, työtä ja osaamista.

Virettä kasvuun verotuksen täsmätoimilla

Kehysriihessä sovittiin eräistä verotoimista, joilla pyritään kannustamaan ja tukemaan yritysten kasvua. EK:n tavoitteiden mukaisesti toteutettiin t&k-verokannustin, jossa yritys saa verovuodessa enintään 400 000 euron lisävähennyksen verotuksessaan t&k-henkilöstön palkkakustannuksista.

Myönteistä oli myös päätös pääomasijoittamisen verokannusteesta. Ns. bisnesenkelinä toimiva sijoittaja voi vähentää pääomatulostaan puolet vuosina 2013–2015 pieneen osakeyhtiöön sijoittamansa osakepääoman määrästä. Vähennyksen enimmäismäärä on 75 000 euroa.

Tuotannollisten investointien vauhdittamiseksi säädettiin määräaikainen laki korotetuista poistoista. EK:n tavoitteena oli, että korotetut poistot olisivat koskeneet kaikkia yrityksiä kaikilla toimialoilla.

Kehysriihessä päätettiin selvittää myös erityisen patentoinnin verokannustimen käyttöönottoa, sillä kansainvälisen verokilpailun painopiste on siirtynyt aineettomista oikeuksista saataviin tuloihin. Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisikin loppuvuodesta selvityksen, jossa esitettiin uutta veromallia tki-toiminnan edistämiseen ja toiminnan tulosten hyödyntämiseen Suomessa. EK:n tavoitteena on saada tällainen verokannuste käyttöön mahdollisimman pian.

EK vastusti korkojen vähennysoikeuden rajoittamista

Yritysten verotusta kiristettiin korkovähennysoikeutta rajoittamalla. EK arvosteli muutosta voimakkaasti. Useita EK:n parannusehdotuksia otettiin valmistelevaiheessa huomioon. Siitä huolimatta korkovähennysoikeuden yleinen rajoittaminen merkitsee veropohjan laajentamista, mikä olisi pitänyt korvata alentamalla yhteisöverokantaa. EK esitti myös, että rajoitusta pitäisi soveltaa vain tilanteisiin, joissa Suomen veroa pyritään pienentämään siirtämällä tuloja korkomenoina Suomesta matalan verotuksen valtioihin.

Laskutuksen arvonlisäverosäännösten uudistaminen toteutettiin EK:n tavoitteiden mukaisesti. Verovelvollisten hallinnolliset lisäkustannukset pysyivät mahdollisimman vähäisinä.

Edunvalvontaan tietoa suhdanteista ja palkoista

Talouspolitiikka-vastuualue teki kerran kuukaudessa suhdan-netiedustelun koko yksityiselle sektorille. EK:n tiedustelut ovat osa Euroopan komission yhteistä tiedustelujärjestelmää. Vuoden aikana julkaistiin neljä Suhdannebarometriä ja kaksi PK-Suhdannebarometriä sekä 12 luottamusindikaattoritiedotetta.

Investointitiedusteluilla kartoitettiin kiinteitä investointeja, t&k-toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä. Elinkeinoelämän työvoimatarpeita analysoitiin henkilöstö- ja koulutus-tiedustelulla sekä työaikojen kehitystä työaika- ja poissaolo-tiedustelulla.

Suhdannebarometrin julkistamistilaisuuksissa EK otti kantaa ajankohtaisiin talouspoliittisiin kysymyksiin. Vastuu-

alue tuotti materiaalia EK:n internetsivuille ja Prima-lehteen sekä ylläpiti ajantasaista talouskatsausta. Jäsenyrityksille tiedotettiin verotuksesta ja EK:n talouspoliittisista tavoitteista jäsenkirjeillä.

EK laati kertomusvuonna palkkatilastoja, joita varten kerättiin tiedot noin 800 000:sta EK:n jäsenyritysten palveluksessa olevasta henkilöstä. EK tuottaa palkkatilastoja edunvalvonnan ja jäsenyritysten tarpeisiin sekä osaksi Suomen virallista palkkatilastoa.

Palkkatilastoinnin tiedonkeruuta ja raportointia kehitettiin. Palvelualojen palkkatilaston ammattinimikkeistöä uudistettiin ja jäsenliitoille tarjottavaa sähköistä raportointia parannettiin.

Vaikuttamista EU:n talous- ja veropolitiikan valmisteluun

EK vaikutti aktiivisesti EU-tason talouspolitiikan ja verosäännösten valmisteluun elinkeinoelämän eurooppalaisen kattojärjestön BusinessEuropen kautta. Vastuualueen asiantuntijat osallistuivat kertomusvuonna useiden työryhmien ja komiteoiden työhön sekä kotimaassa että EU-tasolla.

EK:n talous- ja verovaliokunta välitti ahkerasti jäsenyritysten näkökulmia talouspolitiikka-vastuualueen vaikuttamiseen. Valiokunta kokoontui kertomusvuonna viisi kertaa.

Raamisopimuksen mukaiset työehtosopimukset voimassa

Pääosalla EK:n sopimusaloja olivat voimassa työehtosopimukset, jotka oli solmittu marraskuussa 2011 työmarkkinoiden raamisopimuksen mukaisesti. Sopimusten kesto on pääosin 25 kuukautta. Tälle ajalle sovitut sopimuskorotukset ovat keskimäärin 2,1 prosenttia vuodessa.

Työehtosopimusten antamat mahdollisuudet paikalliseen sopimiseen säilyivät jokseenkin ennallaan. Yrityskohtainen palkankorotuserä oli osana palkkaratkaisua kahdella kolmasosalla EK:n jäsenyritysten henkilöstöstä. EK järjesti kertomusvuonna useita paikallisen sopimisen seminaareja, joissa painopisteenä olivat yrityskohtaiset palkkaratkaisut.

Kertomusvuoden syksyllä EK kartoitti yhdessä jäsenliittojen kanssa tulevia työmarkkinalinjauksia valmistautuessa neuvotteluihin vuonna 2013.

Työtaisteluja aiempaa vähemmän

EK:n jäsenkentässä oli kertomusvuonna 91 työtaistelua. Näistä oli lakkoja 78, joista 99 prosenttia oli laittomia. Työtaistelujen ja niissä menetettyjen työpäivien määrä oli huomattavasti pienempi kuin edellisenä vuonna, mikä oli pääosin seurausta kaksivuotisesta raamisopimuksesta.

EK jatkoi yhteistyötä palkansaajajärjestöjen kanssa tuottavuuden ja työelämän laadun parantamiseksi järjestämällä mm. tuottavuusseminaarin. Jäsenyrityksille suunnattiin henkilöstöjohdon foorumi ja seminaari työelämän monimuotoisuudesta. Yhdessä jäsenliittojen kanssa pidettiin ensimmäistä kertaa laajan palkitsemiskonferenssiä.

Tilaajavastuun ja vuokratyön pelisääntöjä uudistettiin

Tilaajavastuulakia muutettiin rakennustoiminnan osalta siten, että tilaajan selvitysvelvollisuus laajeni ja vakavista rikkomuksista voidaan langettaa korotettu laiminlyöntimaksu. Myös tilaajavastuulain kokonaisuudistuksen valmistelu aloitettiin.

Työsopimuslakiin lisättiin velvollisuus antaa määräaikaisille työntekijöille tieto määräaikaisuuden perusteesta sekä sopimuksen päättämisaikakohdasta. Työnantajalle säädettiin velvollisuus antaa vuokratyöntekijälle vielä eräitä lisätietoja, joiden tarkoituksena on parantaa vuokratyöntekijän mahdollisuutta arvioida tulevia työllistymismahdollisuuksia.

Työurasopimuksella noin vuoden pidennys työuriin

EK neuvotteli työurasopimuksen, jonka toimenpiteillä suomalaisten työuria pidennetään arviolta vuodella. Toimenpiteet tulevat voimaan pääosin vuosina 2014 ja 2015.

Varhennettu vanhuuseläke lakkautetaan ja osa-aika-eläkkeen alaikäraja nostetaan 61 vuoteen. Työttömyysturvavan enimmäiskesto lyhennetään. Työttömyysturvaputken alaikäraja korotetaan yhdellä vuodella. Työurasopimuksen muilla toimilla edistetään nuorten työllisyyttä, vähennetään työkyvyttömyyttä ja mahdollistetaan työssä jatkamista jäljellä olevalla työkyvyllä.

Sopimuksella linjattiin myös viimeistään vuonna 2017 voimaan tulevan työeläkeuudistuksen tavoitteet ja neuvottelutavat asiakokonaisuudet. Uudistuksella tavoitellaan etenkin työeläkejärjestelmän taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä.

Liikaa perittyjä työeläkemaksuja palautetaan

Työnantajilta ja palkansaajilta on peritty liian suuria työeläkemaksuja työkyvyttömyyseläkkeiden rahoittamiseksi. EK sopi liikaa perittyjen maksuja palauttamisesta siten, että perittävää työeläkemaksua alennetaan yhteensä 200 miljoonan euron maksunoikaisuilla vuonna 2013. Sen ansiosta perittävä työeläkemaksu pysyy ennallaan, vaikka perusmaksua korotetaan 0,4 prosenttiyksikköä aiemmin sovitun mukaisesti.

EK vaikutti työttömyysvakuutusmaksujen perinnän siirtämiseen vahinkovakuutusyhtiöiltä työmarkkinaosapuolten hallinnoimalle työttömyysvakuutusrahastolle. Siirto tehostaa ja yksinkertaistaa maksujen perintää, jonka kustannukset alenevat noin 10 miljoonaa euroa vuodessa.

Erityishuomio nuorten työllistymiseen

Nuorten koulutuksen ja työllistymisen kysymykset nousivat kertomusvuonna vilkkaaseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. EK osallistui nuorten yhteiskuntatakuun työryhmään ja teki yhdessä muiden työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa ehdotuksia nuorten työelämään pääsyn helpottamiseksi. Käytännön toimenpiteinä esitettiin mm. nuorten tuetun oppisopimuksen kehittämistä. Nuorisotakuussa EK vaati panostusten kohdistamista myös nuorten aikuisten osaamisohjelmaan.

EK kannatti muutosta sekä ammatillisen peruskoulutuksen

että korkeakoulutuksen hakujärjestelmään siten, että ensimmäistä koulutuspaikkaa hakevat asetetaan etusijalle.

Korkeakoulujen uudistuminen välttämätöntä

Ammattikorkeakoulujen uudistuminen on Suomessa välttämätöntä ja sen tueksi tarvitaan tuloksellisuuteen perustuva rahoitusmalli. EK teki ehdotuksen kriteereistä, joilla ammattikorkeakouluille myönnettäisiin rahoitusta siten, että rahoitus paljautuisi hyvästä työnantajayhteistyöstä.

Työelämälähtöisyys koulutuksessa varmistetaan kiinteällä yhteistyöllä työelämän kanssa. EK painotti työelämän edustuksen lisäämistä ammattikorkeakouluissa ja ehdotti käytäntöjä, joilla työnantajat voisivat antaa palautetta yliopistoille. Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi yliopistojen työnantajapalautteen mallin kehittämisen EK:n tehtäväksi. Kertomusvuonna laadittiin myös EK:n jäsenyrityksille tehtyyn kyselyyn perustuva selvitys yritys-oppilaitosyhteistyöstä eri koulutusasteilla.

Neuvottelut EU:n työaikadirektiivistä kariutuivat

Eurooppalaisten työmarkkinajärjestöjen neuvottelut työaikadirektiivin uudistamisesta kariutuivat joulukuussa 2012, kun työntekijäpuolen yhteisjärjestö EAY katkaisi neuvottelut. Asia siirtyy seuraavaksi takaisin Euroopan komission valmisteluun.

EU:n lainsäädäntövalmistelussa vaikutettiin muun muassa lähetettyjen työntekijöiden täytäntöönpanodirektiiviehdotuksen valmisteluun ja käsittelyyn. Yhdessä jäsenyritysten seurantaryhmän kanssa jatkettiin yritysneuvostoja koskevan ns. EWC-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon seurantaa.

Eurooppalaisten työmarkkinajärjestöjen yhteinen työohjelma vuosille 2012–2014 hyväksyttiin keväällä. Ohjelman kahdeksasta osa-alueesta EK osallistui nuorten työllistämistä koskeviin neuvotteluihin.

Kansallinen yritysturvallisuusstrategia valmistui

EK:n yritysturvallisuustoimisto osallistui hallinnonalojen välisen kansallisen yritysturvallisuusstrategian valmisteluun. Merkittävä osa strategian toimenpide-esityksistä sisällytettiin valtioneuvoston kesäkuussa hyväksymään periaatepäätökseen sisäisen turvallisuuden kolmannesta ohjelmasta vuosille 2012–2015. Sisäisen turvallisuuden ohjelmaan nostettiin EK:n keskeiset strategiset tavoitteet: tilannekuvatoiminnon käynnistäminen Huoltovarmuuskeskuksessa ja yrityksiin kohdistuvan rikollisuuden tutkimuksen jatkaminen.

Infra ja ympäristö

Rikkidirektiivi edellyttää kompensatioita

EK, toimialajärjestöt ja yritykset vaikuttivat kaikilla tasoilla, tahoilla ja tavoilla EU:n rikkidirektiivin käsittelyyn Euroopan parlamentissa ja neuvostossa. EK esitti ja vei päätöksentekoon useita keinoja, joilla säädöksiä olisi voitu muuttaa ja vaikutuksia lieventää.

Brysselissä EK koordinoi edunvalvontaa ja vaikuttamista muiden eurooppalaisten järjestöjen ja BusinessEuropen kanssa. Prosessin aikana yhteydenpito komissaareihin, europarlamentaarikkoihin ja jäsenmaiden ministereihin oli säännöllistä ja tiivistä. Siitä huolimatta EU ei päättänyt lievennyksistä rikkisäädöksiin.

Rikkidirektiivin käsittelyn jälkeen EK painotti, että kustannusten nousu on kompensoitava yrityksille täysimääräisesti. Pääministeri Jyrki Katainen asettikin työryhmän selvittämään kompensatiokeinoja, joista päätetään kevään 2013 kehysriihessä.

Logistiikan merkitys laajasti esillä

Logistiikan merkitystä yritystoiminnalle ja vientiteollisuudelle pidettiin esillä korostetusti. Heti alkuvuodesta EK järjesti ison seminaarin ja tuotti Logistiikka tienhaarassa -julkaisun. EK oli myös keskeisesti mukana valmistelemassa päättäjille suunnattua viestintäaineistoa liikenneinfrastruktura. Yritysten viestit työstettiin yhdessä liikenneinfran käyttäjien, suunnittelijoiden, rakentajien ja omistajien kanssa.

EK vaikutti yhdessä toimialaliittojen kanssa Euroopan komissioon, jotta tieliikenteeseen voitaisiin valmistaa edelleen kuljetuskaluston suomalaiset mitat ja massat mahdollistavia ajoneuvoja. Sallittuja mittoja ja massoja tullaan myös korottamaan kotimaisessa liikenteessä logistiikan tehostamiseksi.

Energia- ja ilmastopolitiikassa torjuttiin haitallisia EU-ehdotuksia

Energia- ja ilmastopolitiikan ennakkoivaa edunvalvontaa Brysselissä tehostettiin erityisesti päästökauppasääntöjen muutosehdotuksissa, biomassan kestävyyskriteereissä sekä vuoden 2020 jälkeisessä energia- ja ilmastopolitiikassa. EK järjesti

yhdessä toimialaliittojen kanssa energia- ja ilmastoseminaarin Brysselissä sekä kutsutilaisuuden biomassan kestävyyskriteereistä europarlamentaarikoille Strasbourgissa.

Euroopan komissio esitti sääntöjen muuttamista päästökaupunkaudelle 2013–2020 ja päästöoikeuksien myynnin lykkäämisestä. EK vastusti esityksiä vaikuttamalla aktiivisesti päätöksentekoon Suomessa ja EU:ssa. Lopullista päätöksentekoa myöhennettiin kevääseen 2013.

EK vaikutti yhdessä yritysten ja jäsenliittojen kanssa vaihtoehtoisten toimien hyväksymiseksi ja joustojen saamiseksi uuteen energiatehokkuusdirektiiviin. Suomessa jo pitkään käytössä olleet energiatehokkuussopimukset saatiin osaksi hyväksyttyjä politiikkatoimia. EK vaikutti direktiivin lopputulokseen toimimalla aktiivisesti myös elinkeinoelämän eurooppalaisen kattojärjestön BusinessEuropen energiatehokkuusverkostossa.

Uusia veroja ja maksuja vastustettiin

Systemaattista ja koordinoitua vaikuttamistyötä Windfall-veron torjumiseksi tehtiin läpi vuoden yhdessä EK:n, toimialaliittojen ja yritysten edustajien kanssa. Ponnisteluja yritysten logistiikkakustannusten alentamiseksi jatkettiin vaatimalla muun muassa dieselpolttoaineveron palautusjärjestelmän käyttöönottoa.

Kritiikkiä ympäristönsuojelulain uudistukseen

EK osallistui aktiivisesti ympäristönsuojelulain kokonaisuudistuksen valmisteluun. Vaikuttamisen tueksi perustettiin taustaryhmä jäsenliittojen ja yritysten edustajista. Maan hallituksen esitysluonnokseen sisältyi teollisuuspäästädirektiivin täytäntöönpanon lisäksi uutta kansallista sääntelyä, jota EK ei pidä perusteltuna. Eriävät mielipiteet jätettiin toiminnan sijoituspaikan luonnonarvosääntelystä sekä energian ja materiaalien käytön tehokkuuden sääntelystä. Myöskään valvonnan maksullisuutta ei kannatettu.

EK kyseenalaisti eri yhteyksissä ilmastolain tarpeellisuuden ja hyödyt.

Resurssitehokkuus ja luonnonvarojen merkitys painopisteinä

Elinkeinoelämä kritisoi Euroopan komission ehdotusta resurssitehokkuuden alustaviksi indikaattoreiksi ja välitavoitteiksi. EK vaikutti komissioon ja BusinessEuropen kannanmuodotukseen esittämällä omia kriteerejä ja suuntaviivoja, joiden pohjalta indikaattoreita pitäisi kehittää.

EK vaikutti työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) materiaallitehokkuusohjelman käynnistämiseen liittoyhteisön resurssitehokkuustyöryhmän kanssa sekä järjesti aiheesta seminaarin.

Jäsenyrityksille ja -liitoille järjestettiin Kasvua luonnonvaroista -seminaari, jossa nostettiin vahvasti esiin lupahallinnon pk-yrityksille aiheuttamia ongelmia. Eduskunnan talousvaliokunta kiinnitti EK:n viestien mukaisesti huomiota lupabyrokratian paljouteen.

Maan hallitus käynnisti biotalousohjelman laadinnan. EK perusti vaikuttamista varten taustaryhmän jäsenliittojen ja -yritysten asiantuntijoista.

Ympäristöliiketoimintaa ja vastuullisuutta edistettiin

Elinkeinoelämän ympäristöfoorumin syysseminaari ”Kehittyvät markkinat – harppaus cleantechin keinoin” keräsi runsaasti yleisöä ja myönteistä palautetta. Ympäristöfoorumin jäsenyrityksille tehtiin kysely cleantechin kasvuedellytyksistä.

Yhteistyötä TEMin kanssa tiivistettiin cleantechin strategisessa ohjelmassa. Ympäristöfoorumi toimi kumppanina TEMin ja Tekesin järjestämässä Green Growth Summittissa, ja EK osallistui omalla lupauksellaan tilaisuudessa käynnistettyyn ”lupausprosessiin”. Yhteistyötä tehtiin mm. Team Finlandin, kehitysyhteistyön sekä kestävän kaivannaisteollisuuden hankkeissa.

EK:n Cleantech Finland -brändin ensimmäinen sopimuskauti tuli päätökseen. Brändin logon käyttöoikeus on nyt jo 25 kumppaniorganisaatiolla.

EK vaikutti valmisteluun yhteiskuntavastuun periaatepäättöksestä, jonka lähtökohtana ovat julkisen vallan mahdollisuudet edistää yritys vastuuta. EK osallistui aktiivisesti

yhteiskuntavastuun neuvottelukunnan toimintaan TEMissä. Yhdessä Kepa ry:n kanssa järjestettiin tilaisuus yritysten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyön lisäämiseksi ja uusien yhteistyömuotojen löytämiseksi. Yritysten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyö vastuullisuudessa ja kehitysyhteistyössä nousi kertomusvuonna vahvasti esille.

EK edusti elinkeinoelämää Rion ympäristökokouksessa

EK edusti elinkeinoelämää Suomen valtuuskunnassa kestävän kehityksen Rio+20 -konferenssissa Rio de Janeirossa sekä kansainvälisessä ilmastokokouksessa Dohassa. Yritykset ja EK:n jäsenliitot kytkettiin Rio+20 -prosessiin järjestämällä useita informaatio- ja keskustelutilaisuuksia yhdessä ICC Suomen kanssa. EK oli myös tiiviisti mukana ICC:n Rio+20 -valmisteluissa ja tuotti sisältöä Green Economy -julkaisuun.

Kilpailukyky ja kasvu

EK panosti kasvuun ja rahoitusmarkkinoihin

Useat EK:n yrityksille ajamista verokannusteista etenivät kertomusvuonna. Vuoden 2013 alussa tuli voimaan yleinen t&k-toiminnan verokannuste. Yksityishenkilöiden pieniin yrityksiin tekemien pääomasijoitusten verokannuste tulee puolestaan voimaan vuonna 2013, kun Euroopan komissio hyväksyy järjestelmän. Lisäksi valmistui selvitys immateriaali- oikeuksista saatavien tulojen alemmasta verokannasta.

EK vastusti rahoitusmarkkinoiden ns. transaktioveroa. EU-tason vero kaatui neuvostossa kesällä ja loppuvuodesta Suomi päätti olla osallistumatta suppeamman joukon ns. tiivimpään yhteistyöhön veron käyttöönottamiseksi.

Kansallinen pankkivero tuli voimaan vuoden 2013 alusta ennen EU:n kriisinhallintadirektiiviä ja oli siten vastoin EK:n tavoitteita.

EK vaikutti laajasti yritysrahoituksen saatavuuteen ja viennin rahoituksen kilpailukykyyn. Finnveran suhdannelain- nainstrumentti oli edelleen käytössä ja uusi luottomuotoinen viennin rahoituksen instrumentti käynnistyi. Alkavien yritysten julkisessa pääomasijoitustoiminnassa EK:n tavoitteena on painopisteen siirtäminen suorista sijoituksista rahastosijoituk- siin.

Innovaatiojärjestelmän uudistukseen painetta

EK osallistui strategisen huippuosaamisen keskittymien (SHOK) kehittämiseen johtoryhmässä sekä kertomusvuonna käynnistyneen arvioinnin ohjausryhmässä.

Selvitys valtion tutkimuslaitoskentän uudistamisesta valmistui, ja kentän rakenteita ryhdytään uudistamaan pääosin EK:n tavoitteiden mukaisesti. Korkeakoulujärjestelmän uudistamiseen osallistuttiin mm. yliopistolakiuudistuksen vaikutusten arvioinnissa. Yhteistyötä yliopistojen hallitusten ja elinkeinoelämän kanssa jatkettiin.

EU:n budjetti tukemaan kilpailukykyä, kipinä digitaaliseen talouteen

EU:n rahoituskehityksen vuosille 2014–2020 pitää edistää unionille keskeisiä tavoitteita: kestävä kasvua, kilpailukykyä sekä uusien työpaikkojen syntymistä ja nykyisten säilymistä. EK painotti rahoituksen painopisteen siirtämistä perinteisiltä

politiikka-alueilta tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaan sekä kilpailukykyä suoraan edistäviin toimiin.

EK puolusti tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaan Horisontti 2020:een ehdotettua noin 80 miljardin euron pa- nostusta. Koheesiopolitiikassa EK ajoi varojen keskittämistä muutamisiin tavoitteisiin sekä varojen käyttöön vahvempaa vastikkeellisuutta ja tulosperusteisuutta.

EK viestitti digitaalisen talouden suurta merkitystä kas- vulle ja kilpailukykyille sekä digitaalisten sisämarkkinoiden luomisen välttämättömyyttä mm. Euroopan elinkeinoelämän kattojärjestön BusinessEuropea kautta. Suomessa merkittä- vä hanke on tietoyhteiskuntakaari, johon kootaan keskeiset sähköisen viestinnän lait. EK kritisoi useita lainsäädäntöön esitettäviä muutosehdotuksia.

Eduskunta hyväksyi EK:n vastustaman yleisradioverolain, jonka mukaan myös yritykset ovat verovelvollisia.

Tehoa aluekehitykseen ja yritysten kansainvälistymiseen

Kertomusvuonna oli käynnissä useita alueiden kehittämis- hankkeita, mm. alueiden kehittämislain sekä työvoima- ja yrityspalvelulain uudistaminen. Kansallista valmistelua EU:n rakennerahastokaudelle 2014–2020 jatkettiin. EK ajoi tehokkaampaa ja asiakaslähtoisempää hallintoa, toimenpitei- den parempaa yhteensovittamista sekä varojen suuntaamista kilpailukykyä ja työllisyyttä edistäviin toimiin.

Osaamiskeskusohjelmaa (OSKE) päätettiin uudistaa EK:n linjausten mukaisesti niin, että se tukee suurimpien kaupun- kien innovaatioympäristöjä ja vahvempia alueellisia keskitty- miä.

EK julkaisi yhdessä Finpron ja ulkoministeriön kanssa analyysin, miten eurooppalaisten kilpailijamaiden vke-järjes- telmät (viennin ja kansainvälistymisen edistäminen) toimivat yritysten näkökulmasta. EK:n KIVINET-tapahtumasarjan neljäs valtakunnallinen kiertue saatiin päätökseen. Venäjä- ja Kiina-verkkojen toimintaa kehitettiin.

EK osallistui World Design Capital Helsinki 2012 -vuoden tapahtumiin ja yritysten aktivointiin. TT-säätiön rahoituksella oltiin mukana Hi Design -näyttelyssä sekä järjestämässä Muo- toilun Road Showta ja Design meets Business -tapahtumaa.

Start up - ja kasvuyrittäjyyshenkeä tartutettiin Aalto Entrepreneurship Societyyn kanssa Founder's Weekin tapahtumassa. Kasvuyrittäjyyttä ja yritysten uudistumista edistettiin myös EK:n jäsenyritysten nuorista johtajista koostuvan Muutostekijät ja muutoksentekijät -ryhmän toiminnalla.

Team Finland -toimintamalli käytäntöön

EK osallistui valtioneuvoston taloudellisten ulkosuhteiden toimintaohjelman valmisteluun sekä vaikutti ohjausta, työnjakoa ja yhteistyötä vahvistavan Team Finland -toimintamallin ja verkoston käynnistämiseen. EK toimi pk-yrityksille syyskuussa järjestetyn Team Finland -kansainvälistymispäivän keskeisenä järjestäjänä.

EK:lla oli vahva rooli BusinessEuropen uuden Venäjä-strategian valmistelussa sekä Venäjän WTO-jäsenyyden vaikutusten arvioimisessa ja niistä tiedottamisessa. EU:n tullilakiuudistuksessa panostettiin erityisesti elinkeinoelämälle haitallisten muutosten torjuntaan.

Vaikuttaminen EU:n vapaakauppasopimusverkoston kehittämiseen jatkui. EU ratifioi vapaakauppasopimuksen Perun ja Kolumbian kanssa, eteni loppusuoralle neuvotteluissa Kanadan kanssa ja sai neuvottelut päätökseen Singaporen kanssa. Lisäksi EU päätti neuvottelujen aloittamisesta Japanin ja Vietnamin kanssa. EK:lle tärkeä tavoite vapaakauppasopimusneuvottelujen käynnistämisestä USA:n kanssa viivästyi vuodelle 2013.

EU:ssa virinneitä aloitteita kansainvälisen kaupan rajoittamisesta vastustettiin. EK vaikutti mm. vastustavan määrävähemmistön syntyyn komission esityksessä, joka olisi asettanut uusia rajoituksia EU:n ulkopuolella tuotetuille tuotteille ja palveluille EU:n julkisissa hankinnoissa. Komissio veti pois EK:n vastustaman esityksen, jolla tietyille tuontituotteille olisi asetettu pakolliset alkuperämaamerkinnot.

Yritykset tiiviimmin mukaan kehityspolitiikkaan

EK vaikutti yritysryhteytyön vahvistamiseen osana Suomen kehityspolitiikkaa sekä teki esityksiä yritysten kannustamiseen soveltuvien välineiden kehittämistä ja resursoinnista.

EK:n kokoamat yritysjohtajavaltuuskunnat osallistuivat tasavallan presidentin vierailuille Norjaan ja Saksaan sekä pääministerin vierailulle Japaniin. EK oli mukana pääministerin Brasilian ja Turkin vierailujen valmisteluissa. EK ja Etelä-Korean teollisuusliitto FKI järjestivät Soulissa juhla-kouksen Korean ja Suomen välisen talousneuvoston 35-vuotisen yhteistyön kunniaksi Tasavallan presidentin Etelä-Korean vierailun yhteydessä.

Yrityslainsäädäntö

Immateriaalioikeusasiat keskitetään markkinaoikeuteen

EK vaikutti aktiivisesti lainvalmisteluun IPR-tuomioistuimesta. Laki hyväksyttiin joulukuussa ja immateriaalioikeusasiat keskitetään EK:n tavoitteiden mukaisesti markkinaoikeuteen syksyllä 2013. Lisäksi osallistuttiin IPR-strategian täytäntönpäön ja päivittämisen sidosryhmävaikuttamiseen sekä tavaramerkkilain uudistamista valmistelleeseen työryhmään. Keväällä järjestettiin koulutuskierros IPR-asioista maakunnissa.

EK oli mukana tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnassa ja kansallisen tekijänoikeuspolitiikan valmistelussa sekä vaikutti aktiivisesti siihen, että valtioneuvosto säilytti yksityisen kopioinnin hyvitysmaksuasetuksen ennallaan ja sitoutui uudistamaan hyvitysmaksujärjestelmän vuonna 2013.

Eurooppalaisesta patenttipaketista käytyjä EU-neuvotteluita seurattiin tiiviisti ja vaikutettiin hankkeen kansalliseen kannanmuodostukseen. Patenttipaketti hyväksyttiin EU:ssa joulukuussa.

Euroopan komissio julkaisi ehdotuksen EU:n tietosuoja-lainsäädännön uudistamiseksi. EK vaikutti ehdotuksesta käytyihin neuvotteluihin sekä kansalliseen kannanmuodostukseen. Myös kuluttajansuojalain muutoksia valmistelleeseen työryhmään osallistuttiin. EK oli mukana valmistelemassa maksuviivästysdirektiivin kansallista voimaansaattamista: laki hyväksyttiin marraskuussa ja se tulee voimaan maaliskuussa 2013.

Tavoitteena tehokkaat ja kilpailukykyiset pääomamarkkinat

EK osallistui aktiivisesti arvopaperimarkkinalain kokonaisuudistukseen. Tavoitteena on luoda Suomeen pääomamarkkinoiden toimintaa tukeva, tehokas ja kilpailukykyinen lainsäädäntö. Myös arvopaperimarkkinoiden itsesääntelyä kehitettiin – vastaisuudessa Arvopaperimarkkinayhdistys määrittelee hyvän arvopaperimarkkinatavan.

EK oli mukana säätiölain kokonaisuudistuksen valmistelussa. Neuvotteluita EU:n ehdotuksista tilintarkastusalan ja tilinpäätösdirektiivien uudistamiseksi seurattiin tiiviisti ja niihin vaikutettiin.

Vaikuttamista julkisten hankintojen EU-lainsäädäntöön

Valtioneuvosto hyväksyi terveen kilpailun edistämishankkeen, jonka valmisteluun ja täytäntönpäön EK oli vaikuttanut aktiivisesti. EK tähdensi, että julkisen elinkeinotoiminnan aiheuttamiin kilpailun vääristymiin on puututtava.

Euroopan parlamentti ja neuvosto neuvottelivat koko vuoden julkisten hankintojen lainsäädännön uudistamisesta EU:ssa. EK vaikutti aktiivisesti neuvotteluihin ja kansalliseen kannanmuodostukseen sekä osallistui komission asiantuntijatyöryhmän työhön. Työryhmä arvioi EU:n julkisten hankintojen lainsäädännön tulevia kehitystarpeita.

Kuntalain kokonaisuudistuksen valmisteluun osallistuttiin kunnat ja markkinat -jaostossa. Syksyn kuntavaalien alla valmisteltiin elinkeinoelämän keskeiset viestit kuntapäätäjille.

EK vaikutti EU:n toisen sisämarkkinoiden toimenpidepaketin valmisteluun sekä EU:n standardisointia koskevan lainsäädännön uudistamiseen. Kotimassa osallistuttiin työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimaan hankkeeseen yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja ehdotettiin siihen uusia konkreettisia toimia.

PK-yritykset

Kasvu ja kansainvälistyminen vaikuttamisen ytimessä

Edunvalvonta keskittyi kertomusvuonna EK:n yrittäjyysohjelman, vuoteen 2015 tähtäävien Uutta luova Suomi -linjausten jalkauttamiseen. Painopisteitä ovat yrittäjyyteen kannustava verotus, kilpailukykyinen toimintaympäristö, asiakaslähtöiset julkiset palvelut ja avoimet julkiset hankinnat, toimivat työmarkkinat sekä uusia liiketoimintamahdollisuuksia avaava energia- ja ilmastopolitiikka.

Yrittäjävaltuuskunta kokoontui viisi kertaa. Eniten keskustelua nostattivat rahoituksen saatavuuden kiristyminen pk-yrityksissä, valtuuskunnan kannanotto verotuksesta kehysriiheen, aiheettomien poissaolojen vähentäminen työpaikoilla, tarve vahvistaa yritysten kansainvälistymispalveluja sekä työmarkkinoiden raamisopimuksen koulutusvapaat.

Muita keskeisiä teemoja valtuuskunnassa olivat alueellisen yritysilmaston ja elinkeinopolitiikan merkitys kuntavaalivaihtamisessa, tarve t&k:n ja kasvurahoituksen verokannustimille sekä energiaverotus.

Vuorovaikutusta yrittäjien kanssa syvennettiin valtuuskunnan viidessä työryhmässä. Uutena työryhmänä aloitti kansainvälistymisryhmä. Sen edustajat veivät heti alkuvuodesta viestiä Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri *Alexander Stubbille* yritysten kasvaneesta halusta kansainvälistyä ja tarpeesta uudistaa kansainvälistymiseen tarkoitettuja yrityspalveluja.

Keskusteluissa ministerin kanssa syntyi ajatus Team Finland -starttipäivästä, joka toteutuikin syyskuussa. EK osallistui aktiivisesti tapahtuman järjestelyihin. Noin 1 500 pk-yritysten ja palveluorganisaatioiden edustajaa kokoontui Finlandia-talolle kertomaan odotuksistaan tulevaisuuden kansainvälistymispalveluille.

Käytännönläheisiä selvityksiä edunvalvonnan tueksi

Kertomusvuonna tehtiin kaksi pk-jäsenyrityksille suunnattua toimintaympäristökyselyä. Niillä selvitettiin mm. rahoitus- ja maksuvalmiuden, kustannuskilpailukyvyn ja investointiaikomusten kehittymistä. Näkemyksiä tiedusteltiin myös siitä, miten maan hallitus on suoriutunut yrittäjyyspolitiikan toteutuksessa.

Yrittäjyyden toimintaedellytyksistä ja kehitystrendeistä Suomessa ja Virossa valmistui selvitys. Sen mukaan yhä useampi pk-yritys pohtii uuden yritystoiminnan aloittamista ulkomailla tai nykyisten toimintojen siirtämistä ainakin osin pois Suomesta.

Pk-yritysten suhdannenäkymiä selvitettiin kaksi kertaa ja yhdessä Perheyrittäjien liiton kanssa tehtiin Perheyrittäjäbarometri. Myös talous- ja velkakriisin vaikutusta pk-yritysten käytännön johtamishaasteisiin ja hallitustyöskentelyyn tutkittiin. Selvitykset antoivat hyödyllistä taustatietoa vaikuttamisen tueksi ja saivat mediassa selvästi enemmän huomiota kuin aikaisempina vuosina.

Yksikkö oli mukana valmistelemaan työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) koordinoimia katsauksia kasvuyrittäjyydestä ja yrittäjyydestä. Ne antavat tietopohjaa ja analyttistä otetta kasvuyrittäjyyspolitiikan valmisteluun ja toimenpiteiden seurantaan.

Yrittäjyysilmapiiriä vahvistettiin, kasvuyrityksille haettiin näkyvyyttä

Suomen kuntien ja seutukuntien yritysilmastoa mittaava selvitys toteutettiin kolmannen kerran. Kaarina nousi yritysmyynteisimmäksi kunnaksi, seutukunnista ykkönen oli Seinäjoki. Selvityksen tuloksia hyödynnettiin laajasti EK:n järjestämissä kuntavaalituloksissa eri puolilla Suomea. Tulokset paljastivat, miten keskeinen merkitys elinkeinopolitiikalla ja yritysilmastolla on kuntien kilpailukyvyille.

Yhdessä Ernst & Youngin kanssa järjestettiin alueellinen seminaarisarja kasvu- ja perheyriyten johtamisesta. Sillä haettiin näkyvyyttä ja nostetta yritysten kasvulle kaikkialla Suomessa. EK:n jäsenyritysten edustajat kertoivat menestystarinoistaan ja EK-vetoisissa työpajoissa pureuduttiin pk-yritysten mahdollisuuksiin Venäjällä. Kansainvälistymistä edistävää Kivinet-verkostoa tehtiin tunnetuksi.

Virkamiehiä vieraili jälleen yrittäjävaltuuskunnan jäsenten yrityksissä osana valtiovarainministeriön Tulevaisuuden johtajat -ohjelmaa. Yrittäjän päivän (5. syyskuuta) ympärille kootun yhteistyöverkoston toiminta jatkui yksikön johdolla. EK osallistui myös valintaraatiin TEMin Timangi-kasvuyrityskilpailussa, jossa palkitaan yrityksensä innovatiivisesti ja rohkeasti kasvuun nostaneita nuoria yrittäjiä ja yrittäjätiimejä.

Keskustelut aluepalveluista käyntiin

EK:n aluepalvelujen tehtävänä on ollut vaikuttaminen yrityksiä koskevaan päätöksentekoon kaikkialla Suomessa. Aluepalvelut (1.6.2012 asti aluetoiminta) yhdistettiin kesäkuussa pk-asioiden yksikköön. Syksyllä käytyjen yt-neuvottelujen seurauksena EK:n neljä aluetoimistoa suljetaan helmikuun 2013 lopussa ja aluepalvelujen henkilöstön työsuhteet päättyvät pääsääntöisesti samaan aikaan.

Keskustelut aluepalvelujen uusien toimintamuotojen luomiseksi käynnistettiin kertomusvuonna. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä EK:n jäsenliittojen, kauppakamarien ja muiden elinkeinoelämän etuja alueellisesti ajavien organisaatioiden kanssa.

EU tienhaarassa – EK korosti yritysten globaalia kilpailukykyä

Talouskriisi koetteli kertomusvuonna Euroopan unionin yhtenäisyyttä ja jopa yhteisvaluutan hajoamisella spekulointiin. Kriisin selättämiseksi tiivistettiin taloudellista yhteistyötä, radikaaleimmissa ehdotuksissa EU:sta haluttiin jopa liittovaltiota. Myös elinkeinoelämltä perättiin kantoja EU:n kehitysuuntiin.

EU:n tulevaisuus olikin aiheena EK:n kevätkokouksen seminaarissa. EU, rahaliitto ja sisämarkkinat ovat hyödyttäneet kokonaisuutena suomalaisia yrityksiä, mutta elinkeinoelämä kantaa huolta EU:n heikentyneestä globaalista kilpailukykyvystä ja vaisuista kasvunäkymistä. Talouskasvun kiihdyttäminen on avainasia, eivätkä rakenteelliset uudistukset saa jäädä säästötoimien jalkoihin. On vahvistettava EU:n asemaa globaalina toimijana ja markkinoiden avaajana eurooppalaisille yrityksille.

Päätöksenteko EU:ssa vaatii monimuotoista vaikuttamista

EK:ssa jokainen johtaja ja asiantuntija vastaa EU-edunvalvonnasta ja vaikuttamisesta osana toimenkuvaansa. Edunvalvontaa Brysselissä tukee EK:n Brysselin toimisto. Hyvä yhteistyö EK:n liittoyhteisössä on välttämätöntä edunvalvonnan onnistumiseksi. Keskeistä on myös osallistuminen Euroopan elinkeinoelämän kattojärjestön BusinessEuropen työhön.

Päätöksenteko on EU:ssa monimutkaista eikä asioita valmistella yhtä avoimesti kuin Suomessa. EK:n tavoitteiden edistäminen edellyttää aktiivista ja järjestelmällistä vaikuttamista silloin, kun Euroopan komissio vasta valmistelee aloitteita ja vaikuttamisen jatkamista, kun neuvosto ja parlamentti käsittelevät ehdotuksia.

EU-lainsäädäntötyössä on käytetty viime vuosina yhä enemmän epävirallista nopeutettua prosessia eli sovun löytämistä jo ennen kuin neuvosto ja parlamentti ovat hyväksyneet viralliset kantansa. Se on herättänyt huolta siitä, että vain pieni joukko europarlamentaarikkoja voi olla päättämässä erittäin merkittävistä asioista. Euroopan parlamentti muuttikin kertomusvuonna työjärjestystään, jossa rajoitetaan ns. nopeita käsittelyjä ja lisätään päätöksenteon läpinäkyvyyttä.

Joskus pitkään jatkuneet neuvottelut liikahtavat yllättäen eteenpäin. Näin tapahtui kertomusvuonna eurooppalaisen patenttijärjestelmän kehittämisessä, josta saavutettiin periaatteratkaisu 30 vuoden väennön jälkeen. Joskus taas prosessit jumiutuvat, vaikka sovun löytyminen pikaisesti hyödyttäisi koko EU:ta. Kuvaava esimerkki oli, ettei EU:n monivuotisista rahoituskehityksistä (budjetista) vuosille 2014–2020 päästy vielä sopuun vuoden 2012 aikana.

Rikkidirektiivi, ympäristöasiat ja työelämä edunvalvonnan keskiössä

Vaikuttaminen EU:n rikkidirektiiviin oli alkuvuoden merkittävintä edunvalvontakohde. EK tapasi lukuisia europarlamentaarikkoja ja virkamiehiä, järjesti info- ja keskustelutilaisuuksia Brysselissä ja Strasbourgissa sekä koordinoi viikoittain kokouksia BusinessEuropen ja muiden eurooppalaisten järjestöjen kanssa. Intensiivisestä työstä huolimatta lopputulos ei ollut toivottu: siirtymäaika tai poikkeuksia ei säädetty, ei myöskään mahdollisuutta erityiseen valtiontukeen.

Muita vaikuttamiskohteita ympäristö- ja liikennepolitiikassa olivat erityisesti ehdotus päästöoikeuksien myynnin lykkäämisestä, EU:n 7. ympäristöohjelma, vesiympäristölle haitallisten aineiden ympäristölaatuvaatimukset, ympäristövaikutusten arvioinnin uudistus, merenkulun hiilidioksidipäästöjen sääntely sekä kuljetuskaluston massat ja mitat.

EK patisti vauhdittamaan digitaalisia sisämarkkinoita, koordinoi digitaaliagenda-työryhmää BusinessEuropessa ja järjesti aiheesta keskustelutilaisuuden Strasbourgissa yhteistyökumppaneiden kanssa.

Rahoitusmarkkinoiden edunvalvonnassa korostettiin ylläpidon estämistä. EK osallistui keskusteluun pankkiunionista ja varainsiirtoverosta. Tärkeitä edunvalvontakohteita olivat myös tietosuoja-asetus, julkisten hankintojen direktiivi, EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma Horisontti 2020 sekä EU:n budjetti.

Työelämäasioissa EK osallistui EU-tason työmarkkinaosapuolten neuvotteluihin työaikadirektiivin uudistamisesta. Neuvottelut päättyivät tuloksettomina. EK vaikutti myös

sähkömagneettisia kenttiä koskevaan direktiiviin ja lähetettyjen työntekijöiden täytäntöönpanodirektiiviin sekä kohdensi edunvalvontaa Euroopan parlamentin usean oma-aloitehankkeen käsittelyyn. Suomen eläketurvajärjestelmien erityispiirteitä korostettiin komission valmistellessa valkoista kirjaa eläkkeistä.

Komissio julkaisi ehdotuksensa pörssiyhtiöiden hallitusten sukupuolijakaumasta. Siihen pyrittiin vaikuttamaan voimakkaasti jo valmisteluvaiheessa ja mm. EK:n hallituksen puheenjohtaja **Ole Johansson** keskusteli aiheesta komissaari **Viviane Redingin** kanssa.

BusinessEuropen varapuheenjohtajana Johansson osallistui tapaamisiin EU:n korkeimpien virkamiesten kanssa sekä keskustelijana European Business Summitin innovaatiopaneelissa.

Vierailuja, koulutusta, ajankohtaisviestintää

EK:n hallituksen vierailulla Brysselissä viestitettiin komission ja parlamentin edustajille elinkeinoelämän näkemyksiä talous-, finanssi- ja velkakriisien hallinnasta sekä talouspolitiikan koordinaatiosta. EK:n talous- ja verovaliokunnan vierailun keskeisiä edunvalvontakohteita olivat arvonlisäveron tulevaisuus ja EU:n transaktiovero.

EK järjesti EU-verkon keskustelutilaisuuksia Brysselissä toimiville suomalaisille, talousaiheisia asiantuntijaluentoja sekä EU-edunvalvontakoulutusta liittoyhteisölle. Toimistolla vieraili yli 40 ryhmää. EK:n viisi asiantuntijaa ja yksi assistentti olivat yhden–kolmen kuukauden työkomennuksella osallistuen edunvalvontaan.

Kertomusvuonna toimitettiin kahdeksan EU-uutiskirjettä ajankohtaisista EU-edunvalvonta-asioista. Uutiskirjeellä on 2 100 tilaajaa. Loppuvuodesta EK:n Brysselin toimisto ryhtyi julkaisemaan omaa blogiaan EK:n verkkosivuilla.

Viestintä

Muutosviestinnän vuosi

EK:ssa tapahtuneet organisaatiouudistukset ja henkilövaihdokset sävyttivät julkista keskustelua EK:n ympärillä aina kertomusvuoden syksyyn asti.

Alkuvuodesta EK viestitti hallituksen kehysriihineuvotteluihin, että talouspolitiikan liian raju välitön kiristäminen voidaan välttää, jos nyt tehdään nopeita päätöksiä uskottavista ja tehokkaista rakenneuudistuksista. Samoin viestittiin työurarakaisun tärkeyttä. Keskeinen viesti oli, että kohoavan eliniän pitää heijastua vanhuuseläkkeen ikärajiin.

Toukokuussa EK:n edustajiston kevätkokouksen seminaarissa puheenjohtaja **Ole Johansson** kertoi EK:n näkemyksistä EU:n ja euroalueen kehittämiseksi. Kokonaisuutena EU ja rahaliitto ovat olleet hyvä asia suomalaisille yrityksille, mutta Johansson toi vahvasti esiin myös jatkuvasti lisääntyneen sääntelyn tuomat ongelmat. Asiasta käytiin julkista keskustelua pitkin kesää.

EK piti vahvasti esillä suuria kustannuksia, joita yrityksille aiheutuu EU:n rikkidirektiivin takia. EK osallistui aktiivisesti mielipiteiden vaihtoon muun muassa lukuisissa mediatapaamisissa ja Prima-lehden kautta.

Puheenjohtaja Johansson oli aktiivinen nuorten syrjäytymiskiirteen katkaisemiseen liittyvän keskustelun käynnistämässä. EK sitoutui vuoden aikana lukuisiin hankkeisiin nuorten työllistymisen edistämiseksi.

Alkusyksystä suurta mielenkiintoa herätti ns. kolmesta koulutuspäivästä käyty keskustelu sen jälkeen, kun EK:n hallitus ei hyväksynyt asiaa pohtineen työryhmän ehdotusta.

Loppusyksystä uusien johtajanimitysten myötä EK oli vahvasti esillä taloustilanteen arvioijan ja työelämän aloitteentekijän roolissa. Erityisesti kysymyksiä yritysten kilpailukyvyistä, palkkamaltista, työajan pidentämisestä ja kolmesta koulutuspäivästä käsiteltiin mediassa laajasti.

EK:n viestintä järjesti vuoden aikana kolmisenkymmentä taustatilaisuutta tiedotusvälineille. Kaksipäiväinen mediaseminaari ajankohtaisista aiheista pidettiin huhtikuussa ja kuntavaaleihin liittyvä toimittajaseminaari yritysvierailuineen syyskuussa. Kuntavaalivaikuttamisen pääteema oli julkisten palvelujen avaaminen yrityksille. EK:n syyskokouksen seminaarissa marraskuussa teemana oli talouden tila, jonka käsittely herätti runsaasti mielenkiintoa mediassa.

Prima-lehden koko vuoden kattavana teemana oli suomalaisyritysten kilpailukyvyn kohentaminen. Myös EK:n verkkosivut palvelivat edunvalvonnan tavoitteita ja tarjosivat ajankohtaista tietoa elinkeinoelämästä. Viestintää jäsenyrityksiin tehostettiin uudistamalla EK:n jäsenkirje. EU-aiheista tiedotettiin EU-uutiskirjeillä. Syksyllä otettiin käyttöön EK:n uusi intranet Eki.

Liittoyhteisön viestintätyöryhmä kokoontui säännöllisesti ja kesäkuussa järjestettiin yhteinen koulutuspäivä kaikille liittoyhteisön viestijöille.

Koulutusta, oikeusapua ja julkaisuja jäsenyrityksille

EK-Tieto Oy

EK-Tieto Oy on EK:n kokonaan omistama yhtiö, jonka toiminnan pääpaino on koulutustoiminnassa. Yhtiö järjestää sekä itse että EK:n jäsenliittojen avulla EK:n jäsenille suunnattua edullista koulutusta erityisesti työsuhdeasioissa, verotuksessa ja kirjanpidossa.

EK-Tiedon toiminta on osa EK:n tarjoamaa jäsenpalvelua, ja se on integroitu tiiviisti EK:n muuhun toimintaan. EK:n asiantuntijat käyvät säännöllisesti luennoimassa EK-Tiedon kursseilla. Lisäksi luennoitsijoina käytetään EK:n jäsenliittojen asiantuntijoita. EK-Tieto Oy:n palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa sivutoimisen toimitusjohtajan lisäksi kaksi työntekijää.

EK-Tieto Oy:n koulutuksiin osallistui kertomusvuonna noin 2 500 henkilöä. Ylivoimaisesti suurin osanottajamäärä oli ennakoperintäpäivillä. Niiden lisäksi suosittuja olivat yleiset työsuhdeasioiden perusteita käsittelevät kurssit sekä yksilöperusteisia työsuhteen päättämisiä ja työsuhteen ehtojen muuttamista koskevat teemaseminaarit. Yleisten kurssien lisäksi järjestettiin lukuisia alakohtaisia ja yrityskohtaisesti räätälöityjä kursseja.

Työsuhdejuristit Oy

Työsuhdejuristit Oy tarjoaa EK:n jäsenyrityksille maksullista oikeusapua työsuhderiidoissa yleisissä tuomioistuimissa ja tarvittaessa työtuomioistuimessa. EK-Tieto Oy omistaa Työsuhdejuristit Oy:n sataprosenttisesti.

Työsuhdejuristit Oy:n lakimiehet ja EK:n asiantuntijat toimivat kiinteässä yhteistyössä oikeudenkäynneissä ja juri-disessa neuvonnassa. Osan Työsuhdejuristit Oy:n oikeudenkäynneistä hoitavat EK:n tai sen jäsenliittojen palveluksessa olevat lakimiehet. Työsuhdejuristit Oy:n palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa päätoiminen toimitusjohtaja sekä kaksi lakimiestä ja osa-aikainen lakiasiainsihtööri.

Työsuhdejuristit Oy hoitaa toimeksiantoja koko maassa. Se hoitaa vuosittain 15–20 prosenttia kaikista Suomessa käytävistä työsuhderiidoista. Jutut ohjautuvat yhtiölle joko EK:n jäsenliittojen kautta tai suoraan jäsenyrityksiltä.

Yhtiö sai vuoden 2012 aikana noin 70 uutta toimeksiantoa. Suurin jutturyhmä oli työsuhteen yksilöperusteinen päättäminen. Lisäksi hoidettiin useita juttuja, jotka koskivat muun muassa määräaikaisten työsopimuksen tekemisen perusteita, työsuhteen päättämistä taloudellisilla tai tuotannollisilla perusteilla ja syrjäytäviteitä. Suurin osa yhtiön hoitamista jutuista käsiteltiin yleisissä tuomioistuimissa, mutta yhtiön hoidettavaksi on tullut merkittävästi myös työtuomioistuimessa käsiteltäviä juttuja.

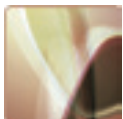
Yritysturvallisuus EK Oy

Yritysturvallisuus EK Oy on EK:n kokonaan omistama osakeyhtiö, joka järjestää yritysturvallisuustoimiston työtä tukevaa koulutus- ja julkaisu-toimintaa. Kertomusvuoden merkittävimmät tapahtumat olivat turvallisuusalan neuvottelupäivät touko- ja joulukuussa sekä Tampereen turvallisuusmessuilla järjestetty avoin seminaari. Yhtiö käynnisti myös valmistelun kuljetusketjun turvallisuutta koskevaksi auditointikriteeristöksi.

EK:n jäsenliitot vuoden 2012 lopussa

- Autoliikenteen Työnantajaliitto
- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Energiateollisuus ry
- Finanssialan keskusliitto
- Henkilöstöpalveluyritysten Liitto
- Kaupan liitto
- Kemianteollisuus ry
- Kiinteistöpalvelut
- Kulutustavararyhmä ry
- Kumiteollisuus ry
- Logistiikkayritysten Liitto
- Lääketeollisuus ry
- Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- Metsäteollisuus ry
- Muoviteollisuus ry
- Palvelualojen työnantajat PALTA ry
- Puusepänteollisuus ry
- Rakennusteollisuus RT ry
- Rannikko- ja Sisävesiliikenteen Työnantajaliitto Rasila ry
- Satamaoperaattorit ry
- Sivistystyönantajat ry
- Sosiaalialan Työnantajat
- Teknokemian Yhdistys ry
- Teknologiateollisuus ry
- Terveyspalvelualan Liitto
- Viestinnän Keskusliitto
- Yleinen Teollisuusliitto

EK:n hallitus 2012

Puheenjohtaja

- Vuorineuvos Ole Johansson

Varapuheenjohtajat

- Toimitusjohtaja Esa Kiiskinen, *Saija ja Esa Kiiskinen Oy*
- Toimitusjohtaja Pekka Lundmark, *Konecranes Oyj*
- Pääjohtaja Kuisma Niemelä, *SOK*
- Konsernijohtaja Kari Stadigh, *Sampo Oyj*
- Toimitusjohtaja Riitta Tiuraniemi, *DNA Oy*

Muut jäsenet

- Pääjohtaja Matti Halmesmäki, *Kesko Oyj*
- Hallituksen puheenjohtaja Heikki Hornborg, *Etteplan Oyj*
- Pääjohtaja Kari Jordan, *Metsäliitto-konserni*
- Toimitusjohtaja Harri Kerminen, *Kemira Oyj*
- Toimitusjohtaja Timo Kohtamäki, *Lemminkäinen Oyj*
- Toimitusjohtaja Liisa Leino, *Leinovalu Oy*
- Rehtori Jorma Mattinen, *Åbo Akademi*
- Hallituksen puheenjohtaja Mikko Merivirta, *Cafetering Oy*
- Konsernijohtaja Karsten Slotte, *Oy Karl Fazer Ab*
- Toimitusjohtaja Pekka Soini, *Sanoma News Oy*
- Toimitusjohtaja Mika Vehviläinen, *Finnair Oyj*
- Toimitusjohtaja Lauri Virkkunen, *Pohjolan Voima Oy*
- Toimitusjohtaja Kari Virta, *ISS Palvelut Oy*
- Johtaja Juha Äkräs, *Nokia Oyj*

EK:n edustajisto 2012

Varsinaiset edustajat

Autoliikenteen Työnantajaliitto ALT ry

Konsernijohtaja Antti Norrlin, Koiviston Auto Oy	Toimitusjohtaja Tom Ward, Nobina Finland Oy
Toimitusjohtaja Jouni Sopula, Schenker Cargo Oy	Toimitusjohtaja Janne Vihavainen, Veolia Transport Finland Oy

Elintarviketeollisuusliitto ry

Toimitusjohtaja Arto Jokinen, Pajuniemi Oy	Toimitusjohtaja Seppo Korpela, Lihajaloste Korpela Oy
Hallituksen pj. Juha Moilanen, Moilas Oy	Toimitusjohtaja Sakari Kotka, Suomen Nestlé Oy
Toimitusjohtaja Päivi Paakkari, Suomen Sokeri Oy	Toimitusjohtaja Reijo Kiskola, Arla Ingman Oy Ab
Toimitusjohtaja Antti Pankakoski, Altia Oyj	Toimitusjohtaja Antti Orkola, Viking Malt Oy
Toimitusjohtaja Maria Vaissi, Vaissi Oy	Toimitusjohtaja Marina Sabel, Riitan Herkku Oy
Hallituksen pj Rabbe Wikström, Felix Abba Oy Ab	Toimitusjohtaja Timo Jänne, Linkosuo Leipomo Oy

Energiateollisuus ry

Johtaja Timo Karttinen, Fortum Asiakaspalvelu Oy	Toimitusjohtaja Hannu Kostiainen, Vattenfall Oy
Toimitusjohtaja Reijo Kolehmainen, Lappeenrannan Energia Oy	Toimitusjohtaja Matti Rintanen, Pori Energia Oy
Toimitusjohtaja Pekka Keränen, Kajaanin Lämpö Oy	Toimitusjohtaja Anne Salo-oja, Kemmin Energia Oy
Toimitusjohtaja Taisto Lehonmaa, Suomen Energia-Urakointi Oy	Toimitusjohtaja Pekka Karhumäki, Kuoreveden Sähkö Oy
Toimitusjohtaja Jarmo Tanhua, Teollisuuden Voima Oyj	Toimitusjohtaja Markku Ryymin, E.ON Kainuu Oy
Toimitusjohtaja Stefan Storholm, Oy Herrfors Ab	Toimitusjohtaja Patrick Wackström, Porvoon Energia Oy

Finanssialan keskusliitto ry

Aluepankinjohtaja Nina Arkilahti, Handelsbanken	Talousjohtaja Anders Norrena, Handelsbanken
Tom Dahlström, OP-Pohjola -ryhmä	Toimitusjohtaja Petri Niemisvirta, Mandatum Henkivakuutus- osakeyhtiö
Toimitusjohtaja Ilkka Hallavo, Sampo Pankki Oyj	Henkilöstöjohtaja Harri Hietaranta, Sampo Pankki Oyj
Toimitusjohtaja Oiva Iisakka, Nooa Säästöpankki	Toimitusjohtaja Pasi Kämäri, Säästöpankkiliitto
Maajohtaja Ari Kaperi, Nordea-konserni	Varatoimitusjohtaja Pekka Nuuttila, Nordea-konserni
Toimitusjohtaja Antti Kuljukka, Fennia-ryhmä	Varatoimitusjohtaja Eero Eriksson, Fennia-ryhmä
Toimitusjohtaja Eero Ylä-Soininmäki, Pohjantähti Keskinäinen	Johtaja Sari Styrman, Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö Vakuutusyhtiö
Johtaja Jari Sundström, Tapiola-ryhmä	Toimitusjohtaja Juha-Pekka Halmeenmäki, Tapiola-ryhmä, Vahinko-Tapiola
Johtaja Hannu Tarvonen, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö	Hallintojohtaja Timo Kaisanlahti, Keskinäinen työeläke- vakuutusyhtiö Varma

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry

Toimitusjohtaja Minna Vanhala-Harmanen, Opteam Yhtiöt Oy	Toimitusjohtaja Tommi Törmälä, Adecco Finland Oy
--	--

Kauppan liitto ry

Kauppaneuvos Heimo Aho, SKS Group Oy	Toimitusjohtaja Petri Heino, Heimon Tukku Oy
Toimitusjohtaja Harri Broman, Broman Group Oy	Toimitusjohtaja Tuomo Rantalankila, Texmoda Fashion Group
Pääjohtaja Matti Halmesmäki, Kesko Oyj	Henkilöstöjohtaja Riitta Laitasalo, Kesko Oyj
Toimitusjohtaja Pekka Helander, Salon Passeliauto Oy	Toimitusjohtaja Tom Terinkoski, Teknotoimi Oy Autokiila
Pääjohtaja Kuisma Niemelä, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta	Henkilöstöjohtaja Leena Olkkonen, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta
Apteekkari Pekka Karttunen, Siilinjärven apteekki	Apteekkari Marja Ritala, Kangasalan Apteekki
Kauppia Esa Kiiskinen, K-Supermarket Kontumarket	Hannu Rinne, K-kauppiasliitto ry
Toimitusjohtaja Juha Koponen, Tamro Oyj	Toimitusjohtaja Juha-Pekka Pöntinen, Starkki Oy Ab
Toimitusjohtaja Hellevi Kekäläinen, Rautakirja Oy	Toimitusjohtaja Tuomo Tuomikoski, Tuomi-Team Oy

Varsinaiset edustajat

Toimitusjohtaja Heikki Väänänen, Tokmanni Oy	Henkilöstöjohtaja Heini Pirttijärvi, Stockmann Oyj Abp
Kauppaneuvos Matti Pörhö, Pörhön Autoliike Oy	Toimitusjohtaja Mikko Servo, Satakunnan Autotalo
Toimitusjohtaja Ralf Holmlund, Suomen Lähikauppa Oy	Toimitusjohtaja Pekka Lahti, VV-Auto Group Oy
Hallituksen puheenjohtaja Maarit Toivanen-Koivisto, Onninen Oy.....	Toimitusjohtaja Janne Timonen, Machinery Oy
Toimitusjohtaja Jaakko Uotila, Alko Oy.....	Henkilöstöjohtaja Erkki Tommila, Alko Oy
Kauppaneuvos Kaija Ward, Eurokangas Oy	Toimitusjohtaja Leo-Dan Bensky, Anglo-Nordic Oy Ab
Toimitusjohtaja Jouko Vehmas, Osuuskauppa Ympäristö.....	Toimitusjohtaja Kimmo Simberg, Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa

Kemianteollisuus ry

Toimitusjohtaja George Berner, Berner Osakeyhtiö	Toimitusjohtaja Pekka Rantamäki, Teknos Oy
Toimitusjohtaja Tero Hemmilä, Yara Finland Oy	Toimitusjohtaja Erkki Järvinen, Tikkurila Oyj
Teollisuusneuvos Erkki Kajander, Momentive Specialty Chemicals Oy	Toimitusjohtaja Ari Makkonen, EURENCO Vihtavuori Oy
Toimitusjohtaja Matti Lievonon, Neste Oil Oyj	Toimitusjohtaja Markku Jokinen, Sievin Jalkine Oy
Toimitusjohtaja Timo Piekkari, Ekokem Oy	Toimitusjohtaja Jöran Sopo, OMG Kokkola Chemicals Oy
Hallituksen puheenjohtaja Erkki Solja, Kiilto Family Oy	Toimitusjohtaja Kaj Gustafsson, Nauticat Yachts Oy

Kiinteistöpalvelut ry

Toimitusjohtaja Antti-Pekka Aravirta, Kiinteistö- ja ympäristöpalvelut Oy	Hallintojohtaja Päivi Repo, Piha-Repo Oy
Toimitusjohtaja Tauno Maksniemi, RTK-Palvelu Oy	Liiketoimintayksikön johtaja Aarne Martikainen, ISS Palvelut Oy

Kulutustavararyhmä ry

Toimitusjohtaja Jouko Salakka, Finlayson Oy	Liiketoiminta-alueen johtaja Laura Raitio, Ahlstrom Oyj
---	---

Kumiteollisuus ry

Toimitusjohtaja Aapo Nurmi, Trelleborg Industrial Products	Toimitusjohtaja Martti Aromaa, Reka Kumi Oy Finland Oy
--	---

Logistiikkayritysten Liitto ry

Johtaja Markku Henttinen, VR-Yhtymä Oy	Toimitusjohtaja Jussi Sipilä, Suomen Kaukokiito Oy
--	--

Lääketeollisuus ry

Toimitusjohtaja Jaakko Linna, Oy Leiras Finland Ab	Toimitusjohtaja Jyrki Liljeroos, Santen Oy
--	--

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Hallituksen puheenjohtaja Mikko Merivirta, Cafetering Oy.....	Toimitusjohtaja Kalle Räsänen, Merluzzo Oy
Ravintoloitsija Jarkko Myllymäki, Zipuli Oy	Toimitusjohtaja Timo Lepistö, Rantakylän Kiviravintolat Ky
Toimitusjohtaja Esa Pihlajaniemi, Talma Ski Oy	Johtaja Jukka-Pekka Pajunen, Holiday Club Resorts Oy
Toimitusjohtaja Kasper Saari, Royal Ravintolat Oy.....	Toimitusjohtaja Tomi Lantto, Antell-Catering Oy
Toimitusjohtaja Miikka Seppälä, Tampereen Särkänniemi Oy	Hallintojohtaja Niki Matheson, Helsinki-viikon säätiö
Toimitusjohtaja Kimmo Simberg, Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa ...	Toimialajohtaja Jouko Heinonen, HOK-Elanto Liiketoiminta Oy

Metsäteollisuus ry

Pääjohtaja Kari Jordan, Metsäliitto Osuuskunta	Toimitusjohtaja Ilkka Hämälä, Metsä Fibre Oy
Toimitusjohtaja Ville Kopra, Versowood Oy.....	Toimitusjohtaja Arto J. Huurinainen, Tornator Oy
Toimitusjohtaja Jussi Pesonen, UPM-Kymmene Oyj	Johtaja Hans Sohlström, UPM-Kymmene Oyj
Maajohtaja Juha Vanhainen, Stora Enso Oyj	Yhteiskuntasuhdejohtaja Jorma Westlund, Stora Enso Oyj
Teollisuusneuvos Jouko Virranniemi, Pölkky Oy	Varatoimitusjohtaja Kari Nikkanen, Olavi Räsänen Oy
Toimitusjohtaja Tomi Yli-Kyyny, Vapo Oy	Mill Director Martti Savelainen, Sappi Finland I Oy

Varsinaiset edustajat

Henkilökohtaiset varajäsenet

Muoviteollisuus ry

Hallituksen jäsen Kari Kallonen, *Oy Orthex Ab*..... Toimitusjohtaja Hanna Ristola, *Premix Oy*

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Toimitusjohtaja Niclas Ahlbom, *G4S Cash Solutions Oy*..... Toimitusjohtaja Harri Veijola, *Loomis Suomi Oy*
Konsernijohtaja Jukka Alho, *Itella Oy* Johtaja Jukka Rosenberg, *Itella Oy*
Toimitusjohtaja Mikael Aro, *VR-Yhtymä Oy*..... Toimitusjohtaja Juha-Pekka Pystynen, *Finavia Oy*
Toimitusjohtaja Liisi Jauho, *Finnkino Oy* Talouspäällikkö Pauliina Talonen, *Ikaalisten Matkatoimisto Oy*
Toimitusjohtaja Tom Kaisla, *Eila Kaisla Oy* Toimitusjohtaja Mika Kaukonen, *Varamiespalvelu Oy*
Talousjohtaja Ari Lemmetty, *Oy Carat Finland Ab*..... Toimitusjohtaja Ari Kohonen, *Tekla Oy*
Toimitusjohtaja Veli-Matti Mattila, *Elisa Oy* Toimitusjohtaja Pauli Korpi-Tassi, *Pohjanmaan Puhelin Oy*
Toimitusjohtaja Esa Meriläinen, *Nurmijärvi Golf*..... Toimitusjohtaja Arja Byman, *Messilä Golf Oy*
Toimitusjohtaja Jarmo Mikkonen, *Securitas Oy*..... Toimitusjohtaja Jarmo Nuora, *Rengasnuora Oy*
Toimitusjohtaja Erkki K. Mäkinen, *Vammalan Tilitoimisto Oy*..... Toimitusjohtaja Aino Hänninen, *Siivouspiste Oy*
Hallintojohtaja Alpo Rivinoja, *Raha-automaattiyhdistys* Pääsihteeri Markku Kotila, *Suomen Piipliaseura*
Konsernijohtaja Tuomo Rönkkö, *Maintprätner Oy* Yrittäjäneuvos Paavo Aro, *Sähkö-Aro Oy*
Toimitusjohtaja Pekka Salokangas, *Relacom Oy* Toimitusjohtaja Juha Luusua, *Eltel Networks Oy*
Johtaja Jorma Tolonen, *Kainuun Metsäkeskus* Toimitusjohtaja Seppo Asikainen, *Autokoulu Asikainen Ky*
Suomen maajohtaja Juha-Pekka Weckström, *TeliaSonera Finland Oy*..... Toimitusjohtaja Jaakko Nevanlinna, *Aina Group Oy*
Toimitusjohtaja Göran Åberg, *Schenker Oy*..... Toimitusjohtaja Riitta Laukkanen, *Scandinavian Marketing Gainer Oy*

Puusepänteollisuus

Toimitusjohtaja Heikki Martela, *Martela Oy*..... Toimitusjohtaja Jukka Korhonen, *Huonekalutehdas Korhonen Oy*

Rakennusteollisuus RT ry

Toimitusjohtaja Per Fjäder, *Fjäder-Group Oy*..... Toimitusjohtaja Mikael Tallqvist, *Ab Tallqvist Infra Oy*
Toimitusjohtaja Henri Juva, *Mikenti-Yhtiöt Oy*..... Toimitusjohtaja Ville Hälinen, *LVI-Aitta Oy*
Toimitusjohtaja Bertel Karlstedt, *Nordkalk Oy Ab* Toimitusjohtaja Kalervo Matikainen, *Finnsementti Oy*
Toimialajohtaja Tero Kiviniemi, *YIT Rakennus Oy* Hallituksen puheenjohtaja Esa Kiiveri, *Rakennustoimisto Arkta Oy*
Toimitusjohtaja Heikki Koho, *Varte Oy*..... Toimitusjohtaja Kari Salminen, *Patria-Rakennus Oy*
Toimitusjohtaja Timo Kohtamäki, *Lemminkäinen Oy*..... Toimitusjohtaja Jarmo Yletyinen, *Terramare Oy*
Teollisuusneuvos Hannu Löytönen, *Betsel Oy*..... Toimitusjohtaja Lauri Kivekäs, *Rudus Oy*
Toimitusjohtaja Petri Suuperko, *Peab Oy* Toimialajohtaja Tuomas Särkilahti, *Skanska Oy*
Toimitusjohtaja Harri Vuoritsalo, *Icopal Oy* Toimitusjohtaja Heikki Nurminen, *Esko Nurminen Maalaamo Oy*

Satamaoperaattorit ry

Toimitusjohtaja Matti Esko, *Oy Rauma Stevedoring Ltd*..... Toimitusjohtaja Seija Turunen, *Finnsteve Oy Ab*

Sivistystyönantajat ry

Rehtori Kaija Holli, *Tampereen yliopisto*..... Rehtori Jorma Mattinen, *Åbo Akademi*
Rehtori Timo Karkola, *Ami-säätiö* Vararehtori Jukka Niiranen, *Suomalaisen Yhteiskoulun Osakeyhtiö*
Rehtori Gun Marit Nieminen, *Haaga Instituutti -säätiö* Rehtori Markku Aunola, *Kiipulasäätiö*
Rehtori Henrik Wolff, *Stiftelsen Arcada* Rehtori Leena Kaivola, *Suomen Urheiluopiston Kannatusosakeyhtiö*

Sosiaalialan Työnantajaliitto ry

Liiketoimintajohtaja Teemu Annala, *Carema Oy*..... Toiminnanjohtaja Virpi Dufva, *ADHD-liitto ry*
Toimitusjohtaja Kristiina Hautakangas, *Mainio Vire Oy*..... Hallintojohtaja Sami Lukkarinen, *Attendo MedOne Hoiva Oy*
Toimitusjohtaja Risto Hämäläinen, *Invalidiliiton Asumispalvelut Oy*.. Toimitusjohtaja Pekka Mikkola, *Asumispalvelusäätiö Aspa*
Johtaja Antti Lemmetyinen, *Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö*..... Talousjohtaja Pekka Räsänen, *Kuurojen Palvelusäätiö*

Varsinaiset edustajat

Henkilökohtaiset varajäsenet

Teknokemian Yhdistys ry

Toimitusjohtaja Tapio Pajuharju, *Lumene Oy* Johtaja Kirsi-Marja Koskelo, *Berner Oy*

Teknolohioteollisuus ry

Johtaja Esko Aho, <i>Nokia Oy</i>	Hallituksen puheenjohtaja Harri Natunen, <i>Boliden Kokkola Oy</i>
Toimitusjohtaja Kimmo Fischer, <i>Sito Oy</i>	Toimitusjohtaja Yrjänä Ahto, <i>Fujitsu Services Oy</i>
Hallituksen puheenjohtaja Mika Halttunen, <i>Halton Oy</i>	Hallituksen puheenjohtaja Päivi Leiwo-Svensk, <i>Oilon Oy</i>
Konsernijohtaja John Hartwall, <i>K. Hartwall Oy Ab</i>	Hallituksen puheenjohtaja Jaakko Isosaari, <i>MSK Group Oy</i>
Toimitusjohtaja Pekka Heikonen, <i>Pemamek Oy</i>	Toimitusjohtaja Antti Ranta, <i>Konepaja Antti Ranta Oy</i>
Toimitusjohtaja Tauno Heinola, <i>ABB Oy</i>	Toimitusjohtaja Timo Salli, <i>Katsa Oy</i>
Hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin, <i>Kone Oy</i>	Toimitusjohtaja Mikael Mäkinen, <i>Cargotec Oy</i>
Hallituksen puheenjohtaja Heikki Hornborg, <i>Etteplan Oy</i>	Hallituksen puheenjohtaja Jorma Nokkala, <i>Nokka-Yhtiöt Oy</i>
Talousneuvos Kalervo Huhtinen, <i>Paakkilan Konepaja Oy</i>	Maajohtaja Pekka Soini, <i>Nokia Siemens Networks Oy</i>
Toimitusjohtaja Jukka Hyryläinen, <i>KATKO Oy</i>	Toimitusjohtaja Asko Kallonen, <i>Helvar Oy Ab</i>
Toimitusjohtaja Matti Kähkönen, <i>Metso Oy</i>	Toimitusjohtaja Hanna Halme, <i>Wallac Oy</i>
Toimitusjohtaja Heikki Lehtonen, <i>Componenta Oy</i>	Hallituksen puheenjohtaja Pauli Nurminen, <i>Hellmanin Konepaja Oy</i>
Toimitusjohtaja Pertti Lemettinen, <i>Levypyörä Oy</i>	Konsernijohtaja Risto Salo, <i>Hollming Oy</i>
Talous- ja rahoitusjohtaja Raimo Lind, <i>Wärtsilä Oy Ab</i>	Toimitusjohtaja Vesa Laisi, <i>Vacon Oy</i>
Toimitusjohtaja Eero Mäkinen, <i>Trafomic Oy</i>	Hallituksen puheenjohtaja Markku Rentto, <i>Reka Kaapeli Oy</i>
Konsernijohtaja Jari Paasikivi, <i>Oras Invest Oy</i>	Toimitusjohtaja Petri Laurikka, <i>A-Insinöörit Suunnittelu Oy</i>
Hallituksen puheenjohtaja Timo Parmasuo, <i>Meconet Oy</i>	Toimitusjohtaja Kjell Forsén, <i>Vaisala Oy</i>
Hallituksen puheenjohtaja Jorma Paturi, <i>Meka Pro Oy</i>	Toimitusjohtaja Pekka Lundmark, <i>Konecranes Oy</i>
Toimitusjohtaja Ari Rahkonen, <i>Microsoft Oy</i>	Toimitusjohtaja Pekka Frantti, <i>GS-Hydro Oy</i>
Toimitusjohtaja Gretel Ramsay, <i>Tammet Oy</i>	Hallituksen puheenjohtaja Jari Ollila, <i>Purso Oy</i>
Toimitusjohtaja Mika Seitovirta, <i>Outokumpu Oy</i>	Hallituksen puheenjohtaja Erkki Kaijasilta, <i>T-Drill Oy</i>
Yrittäjäneuvos Taisto Sorjonen, <i>Tasowheel Group Oy</i>	Toimitusjohtaja Pertti Korhonen, <i>Outotec Oy</i>
Operatiivinen johtaja Timo Suistio, <i>STX Finland Oy</i>	Toimitusjohtaja Bjarne Mitts, <i>Rettig Group Oy Ab</i>
Toimitusjohtaja Sakari Tamminen, <i>Rautaruukki Oy</i>	Toimitusjohtaja Matti Heikkonen, <i>Digium Oy</i>
Toimitusjohtaja Antti Zitting, <i>Sacotec Oy</i>	Toimitusjohtaja Antti Ala-Talkkari, <i>Veljekset Ala-Talkkari Oy</i>

Terveyspalvelualan Liitto ry

Toimitusjohtaja Kirsi Lehtonen, <i>Kaunialan Sairaala Oy</i>	Talousjohtaja Juha Kotikangas, <i>Invalidiliitto ry</i>
Liiketoimintajohtaja Anna-Maria Mäkelä, <i>Oral Hammaslääkärit Oy</i> ..	Henkilöstöjohtaja Sara Purhonen, <i>Diacor Oy</i>

Viestinnän Keskusliitto ry

Johtaja Keijo Ketonen, <i>TS-Yhtymä Oy</i>	Toimitusjohtaja Matti Uuttu, <i>Otavan Kirjapaino Oy</i>
Toimitusjohtaja Alexander Lindholm, <i>Otavamedia Oy</i>	Toimitusjohtaja Anu Nissinen, <i>Sanoma Entertainment Oy</i>

Yleinen Teollisuusliitto ry

Toimitusjohtaja Juha Laurio, <i>Lindström Oy</i>	Toimitusjohtaja Pekka Hukkanen, <i>Loggo Oy</i>
--	---

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 42 020 ▪ Faksi 09 4202 2299
www.ek.fi

Julkaisun toimitus:

Hannele Mayer-Pirttijärvi

Ulkoasu:

Arja Nyholm | JUMO OY

Maaliskuu 2013